

EM2015/14
17. november 2015
Sara Olsvig

Udenrigspolitisk redegørelse 2015.

(Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender)

Vi står side om side med Paris

Fredag aften udspillede der sig en række forfærdelige angreb i Paris i Frankrig. Over hundrede mennesker blev koldblodigt slået ihjel af terrorister. Billederne viser, at det var angreb på mennesker som sad på ganske almindelige restauranter, ved en ganske almindelig fodboldkamp og ved en ganske almindelig koncert. Mennesker som var ude og nyde deres fredag aften sammen med venner og familie blev angrebet og skudt direkte. Mennesker som dig og mig.

I weekenden opholdt jeg mig i København. Lørdag lagde jeg en buket blomster uden for den franske ambassade for at vise, at også vi som kommer fra en verden langt væk fra Paris er dybt berørte af terrorhandlingerne. Selvom Paris kan synes langt væk fra Nuuk og resten af Grønland, så er det også vores demokrati og vores frihed der rammes. Men vi vil ikke leve i frygt og vi nægter at lade os knægte af terror. Få dage før angrebet i Paris var der et lignende terrorangreb i Libanon. Dette angreb fik ikke lige så meget pressedækning.

Vi må også her fra vores land sige klart, at vi ikke accepterer Islamisk Stats, som menes at stå bag disse terrorhandlingers, angreb. Vi vil opfordre verdenssamfundet til forsigtighed. Der er krige nok, lad de kommende handlinger være velgennemtænkte og sætte ønsket om at beskytte civiles liv i centrum, uanset hvor i verden de bor.

Inuit Ataqatigiit sender hermed vores dybeste medfølelse til det franske og til det libanesiske folk. Vi er forfærdede over hændelserne. Vi er forfærdede over den magtesløshed vi sammen med andre i verden føler over disse terrorhandling og vi står sammen med resten af verden om at sige: Vi opgiver aldrig vores demokratiske og frie ret til at samles og nyde livet i fred - fri for terror og drab.

Lad os i Inatsisartut gå sammen om at sende en hilsen til det franske parlament om, at vi i Grønland står side om side med det franske folk for frihed og fred.

--

Arktis er en del af verden

Hvad der sker andre steder i verden påvirker også os. Derfor skal vi aktivt deltage og have klare politikker. Torsdag og fredag i sidste uge deltog jeg i en stor Arktis konference på Århus Universitet. Emnet var sikkerhedspolitik i Arktis. Udenrigsministeriet kaldte konferencen den vigtigste udenrigspolitiske konference i 10 år. Ekspertes fra en række lande fremlagde deres vurderinger af den arktiske sikkerhedspolitiske situation. Omdrejningspunktet var den aktuelle Ukraine krise og hvordan konflikten med Rusland i den del af verden påvirker samarbejdet i Arktis.

Arktis er en del af verden. Vi kan ikke adskille konflikter i andre dele af verden fra vores region. Derfor er det vigtigt, at vi fra Inatsisartut følger med og opsamler viden om, hvad der sker i verden og hvorfor. Jeg var ærgerlig over, at være den eneste repræsentant fra Inatsisartut ved konferencen. Resten af Udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg skulle også have deltaget, men meldte afbud af forskellige grunde. Heller ikke Naalakkersuisut var til stede ved konferencen, selvom de var inviteret.

Vi skal arbejde hårdt for et fredeligt Arktis

Netop denne konference mener jeg kom et spadestik dybere end mange andre konferencer. Særligt i det store spørgsmål om Rusland og vores samarbejde med denne nation fik vi et

meget nuanceret indblik i de risici der er for konflikt. Jeg deler den gruppe af eksperter vurdering som siger, at vi ikke umiddelbart står over for en større konflikt i Arktis, særligt ikke en væbnet konflikt. Men det kræver fortsat hårdt arbejde, at opretholde et fredeligt Arktis, og det kræver hårdt arbejde at opretholde den åbne dialog og det samarbejde mellem samtlige arktiske nationer vi har i dag. Det handler om at være til stede og deltage, og det handler om konstant at vise sin interesse for et samarbejde.

Inatsisartuts Udenrigs- og sikkerhedspolitiske udvalg og Inatsisartut generelt må sikre en større indsigt i sikkerhedspolitik, både arktisk sikkerhedspolitik og international sikkerhedspolitik. Det vil jeg som næstformand for udvalget fortsat arbejde hårdt for, at vi får.

Lyt til risikovurderinger

For ganske få uger siden udkom det danske forsvars efterretningstjenestes risikovurdering. Dokumentet fokuserer i høj grad på Arktis og på Rusland og på landets ønske om fuldt ud at kontrollere Nordøstpassagen. Rusland har ligesom os naturlige handelsmæssige interesser i Arktis og i søvejene. Men Rusland tiltrækker særlig opmærksomhed fordi landet sammen med Vesten udgjorde Den Kolde Krig for få årtier siden. Hvordan vil Rusland agere i dag? Og er det rene handelsinteresser der er på spil? Selvfølgelig er der også suverænitetinteresser på spil. Det kender vi jo fra os selv. Men i Ruslands tilfælde er det klart, at vi skal være ekstra opmærksomme. Det handler om en stormagt, som har interesser og konflikter globalt, og som derfor stiller sig selv i en situation, hvor forholdene til vestlige lande udfordres.

Vi kender ikke Ruslands præsident Putins måde at arbejde på, men vi kan forsøge at få en større forståelse for den måde verden hænger sammen, også for store militærmagter. Vores opgave er igen og igen at sige, at vi ikke ønsker koldkrigs-lignende tilstande, at vores Arktis skal blive ved med at være fredeligt, og at vi ønsker dialog fremfor konflikt.

Det er relevant at nævne, at Inatsisartuts Udenrigs- og sikkerhedspolitiske udvalg ikke har modtaget forsvarrets efterretningstjeneste risikovurdering. Det til trods for, at Forsvaret også er Grønlands forsvar. Vi kan selvfølgelig selv downloade den fra nettet nu, men skal vi ikke en gang for alle slå fast, at Inatsisartut kræver samtidighedsprincippet overholdt. Vi skal samtidigt have de samme oplysninger som Folketinget får, når det omhandler Grønland og Arktis. Vi skal vide det samme som Folketinget, om ikke mere, om vores egen region.

Tartupaluk – Inuit land

Under åbningen af konferencen i Århus fremlagde to forskere en ide om, at der på konferencen skulle udarbejdes en deklARATION som erklærede Tartupaluk (Hans Ø) international nationalpark administreret af Nunavut og Grønland. Det er en sympatisk ide. Men måden forslaget blev fremlagt viser igen, at er vi ikke aktive og til stede, så er der andre der tager teten og begynder at flytte geopolitiske brikker for næsen af os. I løbet af konferencen debatterede deltagerne videre på ideen, og flere gange blev der gjort opmærksom på, at øen er "ubetydelig" i det store billede. Det blev sagt, at dét, at der er en konflikt om suveræniteten over øen viser, at særligt Canada har brug for at vise kræfter i Arktis.

Jeg vil sige klart igen: Tartupaluk er allerede vores Inuits land. Øen er ikke ubetydelig. Jeg blev ringet op af en borger fra Avanersuaq fredag eftermiddag. Han fortalte mig, at han stadig går på jagt på Tartupaluk og at hans forfædre i øvrigt også gik på jagt på den canadiske side af strædet.

Vi skal huske på, at statsgrænser og opdeling af land ikke er noget Inuit har fundet på. I stedet for at tale om Tartupaluk som en ubetydelig ø må omverdenen til at anerkende, at vi har ret til vores land. Fra Inuit Ataqatigiit har vi i en årrække flere gange foreslået, at Tartupaluk erklæres Inuit land forvaltet af Inuit i fællesskab. Vi vil gerne høre Naalakkersuisut og de andre partiers holdning til dette, og vi er åbne for og glæder os at drøfte emnet videre.

Jeg mangler også at høre Naalakkersuisuts holdning til det forslag de to forskere fremlagde ved konferencen i Århus. Vi hørte den danske udenrigsministers kommentar som var, at det var en kreativ idé og at han vil drøfte Tartupaluk på sit første møde med den nye canadiske minister.

Jeg vil sige klart her og til den danske udenrigsminister, at Tartupaluks fremtid ikke skal afklares uden Grønlands deltagelse.

Grønlands egen Arktiske Strategi

Det nuværende Arktis strategi som er udarbejdet mellem Grønland, Danmark og Færøerne gælder indtil 2020. Den trådte i kraft i 2011 og vi er nu halvvejs i perioden. Det betyder, at det er tid til at evaluere strategien. I den forbindelse er det også vigtigt, at Udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg og Naalakkersuisut gør sig nogle overvejelser om, hvad Grønland vil med Arktis. Vi har fra Inuit Ataqatigiit spurgt den nye danske regering, hvad Danmark vil med Arktis. Men sandheden er jo, at hvad Danmark vil med Arktis i høj grad er styret af, hvad Grønland gør og vil.

Derfor skal vi ikke bare sidde her og lade tingene ske. Vi skal tage aktivt del, og vi skal formulere vores egen Arktis strategi.

Inuit Ataqatigiit foreslår hermed, at Grønland, inden Rigsfællesskabet skal udarbejde en ny strategi, nedfælder vores egen Arktis strategi, så vi har et klart budskab til den danske regering og til alle andre lande om, hvad vi vil med vores region. Det er nødvendigt, at vi på tværs af partierne er enige om denne strategi, så det er et arbejde der skal laves i fællesskab iblandt os. Jeg vil opfordre Naalakkersuisut til at sætte dette arbejde i gang i tæt samarbejde med Udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg.

Et mere aktivt grønlandsk diplomati

Vi er fra Inuit Ataqatigiit glade for, at Grønland i dag har tre repræsentationer uden for vores eget land. Det er vigtigt, at vi flager vores interesser og skaber gode diplomatiske forbindelser rundt omkring i verden. Det er dyrt for landskassen at have repræsentationer, men vi tror også på, at det i sidste ende betaler sig, særligt hvis vi sikrer os forbindelser der hvor vi kan skabe aftaler, og markeder for grønlandske produkter. Her mener vi fra Inuit Ataqatigiit, at vi i højere grad skal se på Asien. Lad os benytte, at der er danske ambassader ved at arbejde på tætte forbindelser. Det er her fra en stor del af markedsføringen af vores produkter allerede sker, og der skal ske mere.

Samtidig vil jeg sende en hilsen til alle de dygtige grønlandske studerende vi har og har haft siddende rundt omkring på ambassader og repræsentationer på praktikophold eller studenterjobs. I skal netop ud og samle viden, i gør det helt rigtige, bliv ved med det. Vigtigst af alt glæder vi os til i kommer hjem igen og deler jeres nye viden med os.

Vi skal selv ud med ordet

Udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg var i september måned i Bruxelles. Her havde Grønlands Repræsentation udarbejdet et helt fantastisk program, hvor vi fra morgen til aften havde interessante og vigtige møder med blandt andet europaparlamentarikere og repræsentanter fra flere af kommissionerne. Det stod meget klart for mig efter denne rejse at, på steder som Europaparlamentet og i EU systemet vil de gerne samarbejde med Grønland, og de venter bare på at høre direkte fra os, hvad vi vil. EU fylder med vores partnerskabsaftaler meget i Grønlands udenrigspolitik, og derfor også i Naalakkersuisuts udenrigspolitiske redegørelse. EU er i dag i gang med at formulere sin nye Arktis politik, da EU ligesom en lang række andre ikke-arktiske lande og organisationer har store interesser i vores region. Derfor er det nu vi skal dertil og påvirke deres arbejde. Det er nu vi skal lade vores stemme blive hørt.

Under vores ophold i Bruxelles stod det også klart, at det netop er fordi Grønland har været så aktiv i forhold til at modarbejde de uhensigtsmæssigheder der var i EU's sælproduktforbud, at vi fik blødt lidt op for de stramninger der var på vej. Vi har stadig ikke en ideel situation, men dét, at vi har stået sammen om sæl-sagen her i landet og har talt med én stemme over for de danske politikere og over for EU har gjort, at vores stemme er blevet hørt. Det skal vi gøre mere af.

Arktisk Råd udfordret i sin struktur

EU har sammen med en lang række af andre organisationer og ikke-arktiske lande søgt om observatørstatus i Arktisk Råd. Rådet er nemlig det centrale samarbejdsorgan i Arktis. Rådet har siden 1996 fungeret som forum for drøftelser af miljømæssige og samfundsmæssige udfordringer i Arktis, og bygger på en helt unik struktur med otte stater som medlemmer og seks oprindelige folks organisationer som permanente deltagere. Det skal det blive ved med.

I de seneste år har Rådet fået stadig større betydning, da man også er begyndt at lave juridisk bindende aftaler. For at vi kan sikre flere juridisk bindende aftaler i Arktisk Råd skal vi vedblive med at sikre en deltagelse på højt regeringsniveau, både fra Grønland og fra alle andre arktiske stater. Det er nødvendigt. Men vi har også et paradoks i Arktisk Råd. I takt med, at flere arktiske lande som Grønland, Nunavut, Nunavik, North West Territories og andre får selvstyre, er der flere og flere lovgivende forsamlinger og regeringer i Arktis, som ikke har direkte sæder i Arktisk Råd. Det bliver en udfordring i fremtiden. For at Arktisk Råd skal bibeholde sin legitimitet er det nødvendigt, at Rådet finder en måde at inkludere de selvstyrende nationer fuldt ud i arbejdet. Her kan Grønland gå i spidsen. Ikke ved at boykotte Rådets arbejde, men ved vedblivende at tage denne udfordring op og kræve en plads ved bordet.

Det er de arktiske folk selv som skal lede udviklingen i Arktis. Det gælder både i forhold til fredelige emner som erhvervsudvikling, men også i forhold til sikkerhedspolitik og forsvarspolitik. Arktis er vores land og vores hjem.

Det er os der skal have klare stemmer i det internationale samfund. Det der sker i verden omkring os påvirker vores miljø og samfund. Forurening fra de stærkt industrialiserede lande ender i Arktis og i vores fødevarer, og når der er konflikt i for eksempel Ukraine kan det ændre ved forholdene til vores naboer i Arktis.

Tabet af Pituffik kontrakten

I de seneste år har vi desværre været vidner til, at den interne koordination om udenrigspolitikken i Rigsfællesskabet ikke er stærk nok. Vi har i en tid, hvor det netop er vigtigt, at vi har stærke strukturer set, at fejl på fejl har haft store konsekvenser for landskassen, og for Grønlands position i forhold til Pituffik.

Jeg taler selvfølgelig om tabet af servicekontrakten. Der er for mig ingen tvivl om, at havde det daværende Naalakkersuisut selv været mere årvågne, og havde vores embedsværk internt i Selvstyret og imellem Udenrigsministeriet i Danmark og Selvstyret været mere opmærksomme på, at sikre koordination, så var vi ikke endt i denne situation. I efteråret 2013 var der advarselsslamper der lyste, men ingen der reagerede. Vi tabte servicekontrakten til et amerikansk skuffeselskab og i dag er hele sagen et stort rod.

Naalakkersuisut har stadig ikke sagt et eneste ord om, hvad der gik galt. Det til trods for, at der er brugt 1,7 mio. kr. af landskassens midler til at afdække Selvstyrets og det daværende Naalakkersuisuts rolle i sagen. Det er på tide, at Naalakkersuisut tager bladet fra munden og fortæller offentligheden hvad der gik galt.

Vi er nødt til at lære af situationen, og vi er nødt til at placere et ansvar. Det er derfor vi har en ministeransvarlighedslov. Det er netop for, at sikre, at Naalakkersuisut til hver en tid lever op til det ansvar de er tildelt af samfundet, og så vi Inatsisartut og borgerne generelt har en mulighed for, at holde Naalakkersuisuts arbejde op imod dette ansvar.

Inuit Ataqatigiit kræver, at denne sag afsluttes på en måde som er et moderne demokrati værdigt. Det skal være slut med at feje ting ind under Thule Air Bases tykke gulvtæppe.

Det er ikke nok med servicekontrakter

Sagen viser også med tydelighed, at det ikke er nok at regne med indtægter til landskassen fra skiftende servicekontrakter. Derfor har Inuit Ataqatigiit først stået for en forespørgselsdebat i foråret i år og senest stillet forslag om, at forsvarsaftalerne med amerikanerne granskes med henblik på eventuel genforhandling. Vi skal selv stå i spidsen for

dette arbejde. Derfor ønsker vi først og fremmest, at vi her i landet går sammen politisk om, hvilke krav vi skal stille.

Jeg er glad for, at samtlige partier støtter op om vores forslag og jeg ser frem til samarbejdet om dette arbejde.

Obama

I sin tale ved den store arktiske sikkerhedskonference i Århus forleden fortalte den danske udenrigsminister, at han har inviteret den amerikanske præsident Obama til Grønland. Det er et besøg vi vil se frem til. Vi vil gerne have besøg af en amerikansk præsident. I den forbindelse kan vi drøfte videre, hvordan vi ønsker at udvikle forholdet til USA, som fortsat har brug for, at have en militærbase på grønlandsk jord. Vi vil også kunne vise klart, hvad klimaforandringerne har af konsekvenser, og vi kan tale vores sag i forhold til, at mindske den industrielle forurening som skader vores miljø og fødevarer. Vi har meget at tale med en amerikansk præsident om.

Ligeledes har vi meget at tale med andre af verdens statsledere om. Mange af de asiatiske lande udleder kolossale mængder sod, kviksølv og andre forurenende stoffer. Det er gennem dialog og ofte via besøg, at verden får øjnene op for disse forhold.

Deltag i kampen mod klimaforandringer

Om mindre end en måned mødes verdens lande i Paris til COP21. Her skal man forsøge at nå til enighed om en klimaaftale. Danmark har ellers tradition for høje mål, men har med den nye regering sænket sine klimamål. Vi har derfor fortsat meget at kæmpe for, og herhjemme bør vi være de første til at sikre en klar politik og tydelige mål. Grønland skal ikke blot være scene for klimaforandringerne. Vi skal sætte et eksempel og vi skal gå forrest i at bekæmpe den forurening som forårsager klimaforandringerne. Derfor er vi fra Inuit Ataqatigiit dybt skuffede over, at Naalakkersuisut har droppet planerne om et vandkraftværk ved Asiaat og Qasigianniguit. Ja, vores brug af vandkraft er stort, men det kan være endnu større. Og vi skal også gå forrest i at udvikle små energianlæg til mindre bosteder. Vi skal både bruge vandkraft, sol og vind-energi. Lad os sikre en udvikling på disse områder som viser omverdenen, at vi ikke bare kan bruges som flotte billeder i klimakampen, men at vi rent faktisk også tager del i denne kamp. Og lad os sammen kræve af den danske regering, at de igen hæver deres klimamål, så Rigsfællesskabet i fællesskab kan være stolt af vores indsats på området.

Desværre er der ikke de store forventninger om en klimaaftale ved Paris mødet, men alt håb er ikke ovre. Men at nedsætte klimamål og at droppe vandkraftprojekter hjælper ikke på det. Vi skal fortsat sikre fokus internationalt og nationalt på klimaforandringerne.

Jeg håber, at møderne i Paris kommer til at forløbe fredeligt og trygt, og med stærke resultater. Jeg ønsker Naalakkersuisut og Inatsisartuts Frednings- og miljøudvalg god rejse. I har et vigtigt stykke arbejde at gøre, og tag nu afsted! Vi skal deltage aktivt og markant i kampen mod klimaforandringerne.

Det handler om vores land og om Arktis. Det handler om vores fangsttyr, vores levevis og vores fødevarer. Det handler om vores kultur og om vores efterkommere.

--

Med disse ord tager Inuit Ataqatigiit Naalakkersuisuts udenrigspolitiske redegørelse til efterretning.